

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak má správně postupovat soud při zasílání písemnosti v občanské nebo obchodní věci do jiného členského státu Společenství?

Se vstupem do Evropské unie (dále jen „EU“) přistoupila Česká republika také k právnímu řádu Evropského společenství. Od 1.5.2004 jsou proto české soudy povinny postupovat v souladu s právními předpisy Společenství v případě, že se v řízení vyskytne cizí, resp. evropský prvek.

Zvyšující se počet řízení s cizím, a zejména evropským prvkem, nutí soudce více si všímat evropských norem a při rozhodování je zohledňovat. Princip přednosti evropského práva se nicméně do pozornosti soudů dostává jen velmi pomalu, a to z toho důvodu, že projednávání sporů vzniklých až po vstupu České republiky do EU je zatím jen ojedinělé. Předmětem zájmu jsou tak vesměs spory starší, ve kterých se unijní právo nezohledňuje.

Základními problémy se proto stává již samotná příprava jednání, tedy procesní stránka věci, kdy soudce řeší hlavně praktickou stránku věci, tedy doručování listin účastníkům řízení do zahraničí, stejně jako zajišťování důkazů v cizině, a to jak do členských zemí EU, tak mimo ně. Časová náročnost při přípravě takovýchto řízení (v případě, že účastník nemá právního zástupce na území České republiky) pak mnohdy nabývá rádu let.

Velmi zdlouhavý a komplikovaný postup při doručování před vstupem do EU, kdy se postupovalo zejména podle dvoustranných a mnohostranných mezinárodních úmluv, je tak dnes již postupem subsidiárním. Aplikace příslušných norem Společenství má aplikační přednost před aplikací norem obsažených v mezinárodních smlouvách. Z mnohostranných norem, které se však dále aplikují při doručování do smluvních států Haagské konference mezinárodního práva soukromého, je nutné vyzdvihnout Haagskou úmluvu o doručování soudních a mimosoudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních ze dne 15.listopadu 1965 (dále jen „Haagská úmluva“). Přednost před aplikací mnohostranných úmluv pak mají dvoustranné úmluvy o právní pomoci, které zohledňují specifika vztahů mezi konkrétními státy. Z dvoustranných úmluv, které se hojně aplikovaly, je nutné zmínit dvoustranné smlouvy České republiky se Slovenskem, Polskem a Maďarskem, které umožňovaly přímý styk justičních orgánů mezi sebou.

Základním předpisem týkajícím se justiční spolupráce v oblasti doručování je Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech ze dne 29. května 2000. Princip aplikační přednosti pak určuje tuto normu jako primárně použitelnou při doručování v rámci EU, aplikovatelnou před dvoustrannými smlouvami o právní pomoci. Nařízení sice výslovně říká, že nebrání členským státům v zachování nebo uzavírání dohod nebo ujednání týkajících se urychlení nebo zjednodušení zasílání písemností, ovšem za předpokladu, že tyto jsou s Nařízením slučitelné.[1] Většina takovýchto smluv uzavíraných v minulosti však již slučitelná s Nařízením nebude, a z toho důvodu se tyto úmluvy nepoužijí. Není vlastně ani důvod, aby aplikovatelné byly, neboť cílem Nařízení je stanovit nová opatření a zjednodušit postupy v oblasti doručování soudních a mimosoudních písemností mezi členskými státy EU ve věcech občanských a obchodních. Nařízení postup skutečně zjednodušuje. Jednak přílohy Nařízení tvoří standardizované formuláře, které jsou volně přístupné na internetu[2] a velmi

jednoduše a intuitivně vyplnitelné, dále Nařízení ruší požadavek apostilace, legalizace nebo obdobných formalit jak u soudních tak i mimosoudních dokumentů získávaných ze zahraničí.

Výše bylo uvedeno, že Nařízení je aplikovatelné v členských státech EU, nicméně je nutné upozornit, že výjimka se vztahuje na Dánsko.[3] V současné době však již probíhají intenzivní přípravy na vstup v účinnost Dohody mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních jménem Společenství.[4] Dohoda má za cíl jednotné uplatňování a výklad ustanovení Nařízení o doručování písemností a prováděcích pravidel k němu ve všech členských státech včetně Dánska. V budoucnu tedy bude již i s Dánskem postupováno postupem, který bude popsán níže a Haagská úmluva, která se aplikuje doposud, již použitelná nebude.

Velkým zjednodušením při vyřízení doručení jsou jednotné formuláře. Celkem se jedná o šest formulářů[5], které doprovázejí písemnosti mezi členskými státy a shrnují základní informace o doručované písemnosti pro přijímající orgán včetně požadovaného způsobu doručení. Nejčastěji používanými jsou žádost o doručení písemností, potvrzení o přijetí a potvrzení o doručení nebo nedoručení písemností, neboť jejich použití je nutné při jakémkoli řádném doručování.

Formuláře se vyplňují v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo, je-li v daném členském státě několik úředních jazyků, v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků místa doručení, nebo v jiném jazyce, který daný členský stát označil za jazyk, který může přijmout (čl. 4 odst. 3 Nařízení). Jazyk, kterým je nutné vyplnit formulář, však nemusí být totožný s jazykem, do kterého je nutno přeložit doručované písemnosti. Řádné vyplnění formuláře je podmíněno použitím „úředního jazyka přijímajícího členského státu nebo jazyka, který tento stát označil“, kdežto písemnosti budou opatřeny ověřeným překladem buď do „úředního jazyka přijímajícího členského státu nebo v případě, že v daném členském státě je několik úředních jazyků, do jednoho z úředních jazyků místa doručení nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který adresát zná“ (čl. 8 odst. 1 Nařízení).

Písemnosti, které se zasílají do ciziny, vypovídají o odesílateli. Je tedy vhodné zkontrolovat písemnosti, aby byly bez překlepů. Dále není vhodné používání zkratk, a to ani v názvech právních předpisů, neboť adresát písemnosti a mnohdy i tlumočník, který není právník, si s takovou zkratkou neumí poradit. Některé mezinárodní smlouvy vyžadují, aby byly všechny soudní písemnosti opatřeny kulatým razítkem a podpisem soudce. Obecně však platí, že kulaté razítko a podpis soudce je nutný jen pro rozhodnutí. Jedná se tedy o převážnou většinu soudních písemností. Pro mimosoudní písemnosti takováto povinnost samozřejmě neplatí. [6]

Jak již bylo uvedeno výše, je nutné zasílat písemnosti adresátovi, resp. přijímajícímu orgánu v jazyce podle čl. 8 odst. 2 Nařízení. Pro vyhledání tlumočnicka se využívá nejčastěji evidence tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti, která je aktuální a lze vyhledat odborníka na nejrůznější jazykovou specializaci. Tlumočník je povinen ve stanovené lhůtě listiny přeložit, ve stanoveném počtu stejnopisů vytisknout, svázat v pořadí český text a za ním text v cizím jazyce a opatřit tlumočnickou doložkou.

Po obdržení ověřeného překladu listin vyplníme žádost o doručení písemnosti na formuláři, nejlépe elektronicky. Listiny zasíláme na adresu přijímajícího orgánu země adresáta. Přijímající orgán je na internetových stránkách Evropského soudního atlasu dohledatelný podle poštovního směrovacího čísla adresáta nebo podle města. Seznam přijímajících orgánů byl taktéž publikován v Rozhodnutí Komise z 25. září 2001 č. 2001/781/ES. V této příručce jsou kromě přijímajících orgánů uvedeny také písemnosti, které mohou být doručovány podle Nařízení.

Kromě přijímajícího orgánu je dobré vědět, který orgán je orgánem ústředním, a to pro odesílání písemností od nás do ciziny, neboť ústřední orgán řeší problémy a komplikace, které mohou při

doručování vzniknout, poskytuje informace odesílajícím subjektům a ve výjimečných případech doručení sám zprostředkovává (čl. 3 Nařízení). U nás je tímto orgánem Ministerstvo spravedlnosti.

Zásadní otázkou, kterou je při vyplnění formuláře nutno vyřešit, je otázka způsobu, jakým chceme zasílané písemnosti zaslat, resp. v souladu s jakým právním řádem si odesílající orgán přeje písemnosti zaslat. Formuláře nestanoví tuto volbu výslovně. Čl. 7 odst. 1 Nařízení stanoví, že přijímající subjekt doručí písemnost sám nebo ji nechá doručit v souladu s právními předpisy přijímajícího členského státu nebo zvláštní formou vyžádanou odesílajícím subjektem, pokud tento způsob není neslučitelný s právními předpisy tohoto členského státu. Volba odesílajícího orgánu tedy spočívá v tom, zda odesílající orgán požaduje, aby bylo použito procesních předpisů přijímajícího státu (což je samozřejmě jednodušší pro přijímající stát a je zřejmé, že takto bude možno listinu doručit vždy) nebo zda zvolíme zvláštní způsob doručení, přičemž za zvláštní způsob je možno zvolit i procesní předpisy odesílajícího státu (zde je nutno vidět a zdůraznit podmínku slučitelnosti českých procesních předpisů o doručování s cizozemským právním řádem, resp. veřejným pořádkem).

Cílem odesílajícího orgánu, zejména soudního orgánu, je doručit řádně, tedy doručit tak, aby bylo možné vyznačit na doručované písemnosti doložku právní moci. Problémem v tomto směru je však nejednotné procesní právo členských států Společenství. Každý členský stát má své vlastní procesní normy, harmonizace probíhá především na úrovni práva hmotného. Procesní právo je v oblasti justiční spolupráce sjednocováno v oblasti třetího pilíře, tedy na úrovni mezinárodních smluv (mimo komunitární právo), vzhledem k významu však byla soukromoprávní část problematiky justiční spolupráce přesunuta Amsterodamskou smlouvou z třetího pilíře do pilíře prvního a je v současné době součástí práva ES (čl. 65 Smlouvy ES).

Nejednotné procesní právo způsobuje značné potíže, v oblasti doručování zejména v případě, že adresát nepřevzme písemnost osobně, tzn. problematická je oblast ukládání písemností, resp. fikce doručení.

Volba mezi procesními předpisy vlastního nebo cizího právního řádu je proto zásadní.

1. Pokud budeme postupovat tak, že zaškrtneme doručování v souladu s procesními předpisy přijímajícího státu, vyloučíme tu možnost, že přijímající orgán nebude rozumět, jakým způsobem postupovat nebo takto postupovat nebude vůbec moci, neboť zvláštní způsob doručení bude s jeho právním řádem neslučitelný. Vzhledem k tomu, že Nařízení neřeší účinky doručení, nastane problém pro odesílající orgán, který nezná obsah cizího práva, a proto tyto účinky nedokáže sám relevantně posoudit.

Zásadním problémem, se kterým se při tomto způsobu doručení setkáme, je ukládání písemností, resp. fiktivní doručení, což je typický problém v případech, kdy není adresátu písemnost předána osobně. Např. na Slovensku, kde jsou ustanovení zákona č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok odlišná od českého zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, když doba uložení je jiná než u nás a zásilka je adresátovi uložena na místně příslušném soudě (nikoli na poště jako u nás).

Přijímající orgán tedy postupuje v souladu s vlastními procesními předpisy. Písemnost je třeba považovat za doručenu v okamžiku, kdy se písemnost považuje za doručenu podle procesních předpisů přijímajícího státu. Např. pokud budeme doručovat na Slovensku právnické osobě do vlastních rukou a adresát nepřevzal písemnost, neboť se dle údajů pošty odstěhoval (adresa registrovaná v obchodním registru však změněna nebyla), bude doručeno třetím dnem po uložení písemnosti na místně příslušném soudě. Je nutné, aby tuto skutečnost takto posuzoval i odesílatel, např. český soud.

Dle předpisů cizího práva je tedy doručeno nebo je doručeno fikcí v případě, že si adresát písemnost

nevyzvednul nebo se např. odstěhoval. Fikce doručení nicméně předpokládá seznámení adresáta s obsahem dokumentů a začíná proto běžet lhůta uvedená v poučení o opravném prostředku podle českého práva.

Zde je nutné upozornit také na to, aby si odesílající orgán všiml, z jakého důvodu nepřevzal písemnost adresát osobně, což je údaj, který pošta uvádí na vrácené obálce. Pokud je nějaká možnost, že se adresát vyskytuje na jiné než soudu známé adrese, příp. soud nemá k dispozici výpis z obchodního rejstříku přijímajícího členského státu, může se soud pokusit zjistit aktuální adresu adresáta prostřednictvím Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. května 2001 o spolupráci mezi soudy členských států při zajišťování důkazů ve věcech občanských a obchodních, tzn. zajištěním listinného důkazu v cizině výpisem z obchodního rejstříku nebo obdobného registru přijímajícího státu. To se samozřejmě týká pouze právnických osob v občanských nebo obchodních věcech. Pokud nebyla písemnost doručena fyzické osobě na známou adresu v cizině s tím, že se adresát odstěhoval, je nutné posoudit tuto situaci tak, že osoba se nachází na neznámé adrese v cizině a je proto možné této osobě ustanovit opatrovníka v souladu s ust. § 29 odst. 3 o.s.ř. (jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině). Zde je pak nejvýhodnější ustanovit opatrovníka z řad advokátů, zejména je-li adresát žalovaným, tak aby byla řádně chráněna jeho práva.

Nejčastějším důvodem nepřevzetí písemnosti je důvod, že adresát je adrese neznámý. Sídlo společnosti tedy odpovídá výpisu z obchodního rejstříku nebo obdobné evidence, nicméně na adrese fakticky společnost nesídlí. Postup je tedy takový, že pokud je doručováno podle předpisů přijímajícího státu, tak doručující orgán vyznačí daný důvod na formuláři s tím, že by mělo být uvedeno, kdy je písemnost považována za doručenu podle procesních pravidel přijímajícího státu. Účinky však již musí být pro český soud hodnoceny z pozice českého práva, tedy z poučení, které je uvedeno v listinách, které byly takto fiktivně adresátu doručeny.

Je tedy velmi důležité vědět, podle jakého právního řádu je doručováno a zda je podle tohoto právního řádu doručeno či nikoli. Pokud se tedy odesílající orgán chce vyhnout situaci, kdy nebude schopen posoudit, zda bylo či nebylo doručeno, neboť nezná obsah cizího práva, je více než vhodné rovnou v žádosti o doručení písemnosti požádat přijímající orgán, aby v případě, že bude doručováno podle jejich procesních předpisů zároveň sdělil, zda je podle jejich práva zásilka považována za doručenu či nikoli. Předem se tak zdlouhavému zjišťování obsahu cizího práva, které by na tuto otázku dalo odpověď.

2. Pokud budeme postupovat při vyplňování žádosti o doručení tak, že zvolíme zvláštní způsob doručení písemnosti, volíme jednodušší cestu pro nás, nikoli však pro přijímající orgán, navíc s tím rizikem, že tento zvláštní způsob nebude slučitelný s cizozemským právním řádem, resp. veřejným pořádkem.

Za zvláštní formu doručování je považováno zejména doručení do vlastních rukou adresáta. Tento zvláštní způsob doručení se doporučuje, neboť některé státy mají tak zásadně odlišné způsoby doručování, se kterými spojují fikci doručení, že doručení do vlastních rukou adresáta zajišťuje, že se adresát s listinou skutečně setkal, přijal ji a převzetí listiny podepsal. Je tedy zajištěna lepší ochrana práv adresáta.

Za zvláštní formu doručování může být považováno i doručování podle českých předpisů o doručování, zejm. ust. § 45 a násl. o.s.ř. Předpokládá se, že český právní řád dostatečně chrání práva všech účastníků řízení. Soud proto postupuje podle českých procesních předpisů např. v případě, že je vhodné, aby byla zachována lhůta, kdy je všem účastníkům řízení doručeno předvolání k jednání před termínem jednání.

Pokud tedy chceme jít touto cestou, je nutné okopírovat ustanovení českého procesního předpisu o

doručování a nechat jej přeložit spolu s listinami.

Bohužel je nutné uvědomit si, že české procesní předpisy jsou velmi složité, a to i pro české účastníky řízení, natož pro úředníky v jiných členských státech Společenství. Ti mohou mít problém se v ustanoveních vyznat.

Přijímající členský stát by měl učinit vše proto, aby bylo doručeno zvláštním způsobem, který odesílající orgán v žádosti o doručení uvedl. Vzhledem k různorodosti procesních předpisů je však nutné počítat s tím, že ne vždy bude tato zvláštní forma přijímajícím orgánem akceptovatelná např. z důvodu rozporu s veřejným pořádkem nebo praktické nemožnosti doručení uvedenou zvláštní formou. Přijímající orgán pak odmítne postupovat zvláštním způsobem uvedeným v žádosti o doručení.

K tomu, aby nebylo de facto vyloučeno jakékoli doručení, je vhodné vždy do formuláře žádosti vyznačit subsidiární postup podle procesních předpisů přijímajícího členského státu, tedy postupem uvedeným pod bodem 1.

V případě, že je doručeno, tedy adresát písemnost převzal osobně na příslušném soudu nebo mu byla písemnost zaslána poštou či doručovatelem a ten potvrdil její převzetí, nebývá s vyznačováním doložek právní moci problém (v doručovaných listinách, tedy zejména v rozhodnutích českých soudů, je součástí rozhodnutí poučení možných opravných prostředcích, tedy o možnosti odvolání). Osobní převzetí doručovaných listin je vždy považováno za řádné doručení a účinky doručení je v tomto případě vždy možno hodnotit podle českého právního řádu, tj. v souladu s daným poučením o opravných prostředcích.

Pro vyznačování doložek právní moci je vhodné podrobit důkladnému zkoumání také vrácenou mezinárodní růžovou doručenkou. Tato doručenka potvrzuje doručení nikoli adresátu doručovaných písemností, ale přijetí přijímajícím orgánem k doručení! Měla by obsahovat razítko doručujícího orgánu a vyznačené datum doručení. Stejně jako se u nás může vyskytnout nesprávně označená doručenka, je možné i tuto mezinárodní doručenku reklamovat. Reklamace mezinárodní doručenky se řeší prostřednictvím spádové pošty odesílajícího orgánu. V případě, že je odesílajícím orgánem soud, bývá nutné doložit kromě reklamačního formuláře samotného také arch se záznamy podatelny soudu o odeslané poště. Česká pošta spolupracuje při vyřízení reklamace do ciziny s doručujícím orgánem státu příjemce (např. když se nevrátí doručenka vůbec nebo se nevrátí řádně vyplněná apod.)

Vrátí-li se nám mezinárodní doručenka, víme, který den bylo dle doručujícího orgánu přijímajícího členského státu doručeno příslušnému soudu adresáta. Toto přijetí by měl v souladu s ust. čl. 6 odst. 1 Nařízení přijímající orgán potvrdit přijetí co nejdříve, nejpozději však do sedmi dnů od obdržení písemností na formuláři, který je přílohou Nařízení. Za nejrychlejší možnou formu je považován email nebo faxové sdělení s následným písemným potvrzením. Nezaslání formuláře o přijetí písemnosti je porušením Nařízení a je důvodem k řešení problému prostřednictvím ústředního orgánu diplomatickou cestou. Řádně vyplněná a vrácená doručenka formulář o přijetí písemností k doručení nenahrazuje.

Přijímající orgán listiny zhodnotí a v případě, že zjistí důvod, pro který není možné písemnosti doručit adresátovi (např. žádost zjevně spadá mimo oblast působnosti nařízení, neboť nejde o občanskoprávní ani obchodněprávní písemnost, nejde o doručení z jednoho členského státu do jiného členského státu, doručení není možné vzhledem k nesplnění požadovaných formálních podmínek, např. písemnost není snadno čitelná, ve formuláři je použit nesprávný jazyk, obdržená písemnost není věrnou kopií) nebo způsob doručení není slučitelný s právními předpisy daného členského státu (čl. 7 odst. 1 nařízení), zašle zpět oznámení o vrácení žádosti a písemnosti odesílajícímu orgánu.

V případě, že písemnosti nejsou zaslány příslušnému přijímajícímu orgánu členského státu, je možné postoupit žádost společně s listinami tomu orgánu, který příslušný je. O tomto je však také nutné odesílající subjekt informovat prostřednictvím formulářových sdělení.

Pakliže jsou splněny všechny formální náležitosti žádosti, je přijímající orgán povinen pokusit se o doručení písemností způsobem uvedenými výše, a to ve lhůtě 30 dnů od jejich přijetí. O výsledku tohoto doručení je pak povinen zaslat odesílajícímu orgánu potvrzení o doručení či nedoručení písemností podle čl. 10 Nařízení.

Jak již bylo uvedeno výše, Potvrzení o doručení či nedoručení listin odesílajícímu soudu pouze sděluje, zda bylo doručeno či nedoručeno způsobem, který byl zvolen, tedy zejména podle práva státu doručujícího orgánu, příp. uvedeným zvláštním způsobem. Účinky doručení je však povinen hodnotit až odesílající orgán tak, jak bylo uvedeno výše.

V praxi se doručování písemností do ciziny stává mnohdy velmi problematickým, neboť není zcela jasné, jakým způsobem je možno v dané chvíli postupovat a jaké důsledky je nutné vyvozovat. Zhodnocení účinků doručení a správné doručení je mnohdy velmi zdlouhavé a způsobuje nemalé průtahy v řízení. V členských zemích Společenství je tento problém díky Nařízení podstatně zmírněn. Věci s cizím prvkem již proto není třeba shromažďovat a čekat až se jich nahromadí více, aby bylo možno vyřešit je najednou a nestudovat tuto oblast vícekrát.

Vzhledem k začlenění ČR do EU a s postupným zaváděním „čtyř svobod“, zejména s volným pohybem osob lze očekávat stále rostoucí počet věcí s cizím, resp. evropským prvkem a tudíž to, že soudy se budou muset tyto postupy naučit a přistupovat k „cizínám“ flexibilně. Bude nezbytné naučit se řešit problémy s doručováním související. Je také dobré vědět, na koho se v obtížné situaci obrátit. Velmi ochotný je v této souvislosti mezinárodní odbor a odbor evropské unie Ministerstva spravedlnosti.

Mgr. Klára Vašáková, DiS.
vyšší soudní úředník, Krajský soud Brno

[1] Bod 12 úvodních ustanovení Nařízení.

[2] Evropský soudní atlas ve věcech občanských [citováno 7.června 2007]. Dostupný z : http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_fillingforms_cs.htm

[3] Dánsko mělo problém v národním referendu v červnu 1993, kdy byla zamítnuta ratifikace Maastrichtské smlouvy o Evropské unii, a to poměrem hlasů 50,7% ku 49,3%. Přijetí Smlouvy následovalo v květnu 1993, nicméně na Dánsko se z tohoto důvodu nevztahují některé závazky, které s Maastrichtskou smlouvou souvisejí.

[4] Rozhodnutí Rady o podpisu Dohody mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních jménem Společenství [citováno 7.června 2007]. Dostupný z : <http://register.consilium.eu.int/pdf/cs/05/st10/st10723.cs05.pdf>

[5] Jedná se o žádost o doručení písemností, potvrzení o přijetí, oznámení o vrácení žádosti a písemnosti, oznámení o předání žádosti a písemnosti příslušnému přijímajícímu subjektu, oznámení o přijetí příslušným přijímajícím místně příslušným subjektem odesílajícímu subjektu a potvrzení o doručení nebo nedoručení písemností.

[6] V některých případech může taktéž soud zasílat mimosoudní písemnosti. Např. v rámci konkursního řízení může požádat správce konkursní podstaty o součinnost soudu při zasílání listin

známému věřiteli do ciziny v případě, že doručování klasickým způsobem selhává. Přestože zde zasílá soud, jedná se stále o mimosoudní písemnost.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)